

BEWAAR HET PAND

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen
verschijnt eens in de veertien dagen

KOMMISSIE VAN REDAKTIE:

Ds. G. Blom, Meerkkerk; Ds. H.C. van der Ent, Dordrecht-Centrum; Ds. H. van Leeuwen, Driebergen; Ds. L.W. van der Meij, Zaamslag; Ds. D. Slagboom, Katwijk aan Zee; Ds. M.C. Tanis, Sliedrecht-Centrum; Ds. M. Vlietstra, Zeist; Ds. P. van Zonneveld, Driebergen; A. Beukers, Alphen a.d. Rijn en Joh. van der Lee, Alphen a.d. Rijn.

REDAKTIE:

Ds. G. Blom, Prinses Marijkeweg 13,
4231 BP Meerkkerk. Telef. 01837-1357

ADMINISTRATIE

A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a/d Rijn, tel. 01720 - 74202, postrek. 70.43.50, t.n.v. de administrateur van „Bewaar het Pand” te Alphen a/d Rijn.
Abonnementsprijs f 10,- per jaar. Abonnementsprijs voor de Verenigde Staten en Canada 5 dollar per jaar. Advertenties f 0.25 per mm. Bij kontrakt korting.

MEDITATIE

Ik weet de dag mijns doods niet.

Genesis 27 : 2b.

De mens is niet geschapen om te sterven, maar om te leven. Om eeuwig, zalig te leven in de ongestoorde gemeenschap met zijn Schepper-God. Maar vrij- en moedwillig heeft hij zich van God losgescheurd. En daardoor is hij onder het vonnis van de dood gekomen. Immers, God had gezegd: "Ten dage, als gij daarvan eet, zult gij de dood sterven."

En niets is nu zekerder dan de dood. Het is de mens gezet, om eenmaal te sterven, en daarna het oordeel.

Dat weten we allen, en we stemmen het toe. Maar toch is het ons van nature eigen, de dag des doods verre te stellen. We weten dat God ons leven slechts een handbreed heeft gesteld, dat er maar één schrede is tussen ons en de dood. We zien het dagelijks om ons heen bevestigd. Maar we zijn geneigd om dit eerder te geloven voor een ander dan voor onszelf. En we proberen de gedachte aan de dood, aan ons eigen sterven, van ons af te zetten.

Nee, niet altijd lukt het. Soms dringt de stem van de dood ongedacht en onwillekeurig naar binnen, en ze achtervolgt ons, ondanks alle verstrooiing, die wordt gezocht. Een plotseiling, tragisch sterfgeval kan ons aangrijpen. We komen onder de indruk van de broosheid, van de vergankelijkheid van ons aards geluk en bestaan. En een stem van binnen fluistert: "vandaag was het zijn of haar beurt; morgen kan het de uwe zijn."

Maar doorgaans lukt het ons wel om die sombere stem het zwijgen op te leggen, er over heen te leven. En we dartelen verder, in blinde zorgeloosheid, de eeuwigheid tegemoet.

Maar toch: zalig als het niet lukt!

Als de roepstem, die er b.v. van een plotseling Geest wordt

geheiligd, zodat we bepaald worden bij ons eigen sterven, dat toch zeker komt.

Wat kan de gedachte aan de dood verschrikken. Want sterven betekent toch: God ontmoeten. En God ontmoeten betekent: omkomen, voor eeuwig. Want hoe zal ik bestaan voor de heilige God?

Dan wordt het mij een wonder, dat de Heere het rechtvaardig, verdiende vonnis nog niet heeft voltrokken.

Dan merk ik het op als een wonder van Gods goedertierenheid, dat de dag van mijn dood nog niet is gekomen. Maar die dag komt wel. Als een dief in de nacht.

En de wetenschap, dat wij de dag van onze dood niet weten, maakt ons, in plaats van zorgeloos, werkzaam aan Gods genadetroon. O God, hier ben ik! Met mijn bergen hoge schuld, met mijn verdorven hart, met mijn verknoeiende leven! Er is tussen U en mij een oneindige kloof, die ik wel zelf geslagen heb door mijn val in Adam, maar die ik zelf tot in eeuwigheid niet kan overbruggen. Straks komt mijn sterfuur. En als ik nu zo sterf, voor eigen rekening, dan zal mijn sterven een doorgang betekenen naar de eeuwige ondergang. Maar Heere, ik ben er toch nog. Het is toch nog genadetijd. Ik weet de dag van mijn dood niet, maar deze dag is toch nog een genadedag. Heere, ontferm U mijner!

Zalig, wie zo, door de nood gedreven, mag worstelen en bedelen en pleiten aan Gods troon. Ik was benauwd, omringd door droefte-

nissen. Maar 'k riep den Heer' dus aan in al mijn nood: och Heer', och, wierd mijn ziel door U gered . . .

Zalig die worstelaars. Want ze zullen het ervaren: toen hoorde God! Voor zulke bedelaars aan Zijn troon heeft Hij het antwoord gereed, n.l. Christus!

Door eeuwige liefde gedreven heeft Hij Zich gesteld in de plaats van dood-schuldigen. Het loon der zonde is aan Hem uitbetaald: de dood in al zijn verschrikking. Maar om in die weg van kruisdood en opstanding het leven te verwerven voor allen, die leren smeken om genade in de weg van het recht. Hij is de Deur; Hij is de Weg tot het leven in Gods verzoende gemeenschap. Niemand komt tot de Vader dan door Hem. Zalig, als voor de zondaar alle andere deuren dichtgaan, alle andere wegen worden toegemuurd, maar voor wie dan deze Deur, deze Weg wordt ontsloten. Voor het eerst en dan steeds klaarder door het hemels onderwijs. Zalig, wie door de Heilige Geest overreed, door het geloof mag overgaan in Christus, zich een plant mag weten met Hem in de gelijk-making Zijns doods, maar dan ook Zijner wederopstanding.

Dan weten we de dag van onze dood niet. Maar we behoeven die ook niet te weten. Het is ons genoeg dat de Heere die weet. Zijn Raad willen we uitdienen; we willen, de lendenen omgord, Zijn toekomst verwachten. Gij zult mij leiden door Uw raad; en daarna zult Gij mij in heerlijkheid opnemen.

Ik weet de dag mijns doods niet.

Toen Izaäk dit woord sprak, duurde het nog zo'n veertig jaren, voordat die dag voor hem kwam.

Lezers, wij weten de dag van onze dood niet. Maar zijn onze lendenen omgord, en de kaarsen brandend?

Ds. M. Vlietstra.

Van de administratie

In de eerste 14 dagen van het nieuwe jaar konden we alweer 10 nieuwe abonnees noteren en hebben we f 429,50 aan giften ontvangen, waarvan één van f 180,-, één van f 25,- via Ds. Blom en één van f 50,- via de kerkeraad van Sliedrecht-Centrum. Hartelijk dank.

We hebben al enkele malen het blad bestemd voor mevrouw Brouwer-Bouwen, Lustenburg 48, 9283 TM Surhuizum, terug ontvangen met een aantekening van de P.T.T. "vertrokken". We zouden het fijn vinden als iemand ons aan het eventuele nieuwe adres zou kunnen helpen.

Adm. Bewaar het Pand; A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a.d. Rijn, tel. 01720-74202, giro 704350.

Van de Redactie

1. **Acceptgirokaarten.** In het vorige nummer vonden onze lezers een acceptgirokaart voor de betaling van het abonnementsgeld. Sommigen hadden het abonnementsgeld voor de nieuwe jaargang al betaald. Anderen krijgen het blad als ruilabonnement. Weer anderen zijn abonnee gemaakt door een kerkeraad of een derde, die voor een jaar het abonnementsgeld betaalt (of al betaald heeft). In al deze gevallen kan men de acceptgirokaart als niet gezonden beschouwen. In alle andere gevallen gelieve men de kaart te zien als een opwekking om spoedig tot betaling van het abonnementsgeld over te gaan.

2. **School voor Dundas en Hamilton.** Er kwam een gift van f 40,- binnen van de diakonie van een Chr. Geref. kerk (de plaats stond niet op

de afrekening) en een gift van f 225,- van de diakonie van de Chr. Geref. kerk te Vianen. Voor beide giften hartelijk dank.

3. **Buitenlandse zending.** De deputaten zonden al in december j.l. een lang artikel met verzoek dit in ons blad op te nemen. Het is te lang om aan het verzoek te voldoen. Maar wel willen we op het artikel wijzen, dat men door publicatie in een ander blad wel zal kunnen lezen. De inkomsten worden minder. Het gevaar bestaat dat de arbeid geen voortgang zal kunnen hebben. Vandaar dat het artikel bedoeld is als een opwekking om de eigen zending niet te vergeten.

4. **Ontmoetingsdag.** We hopen D.V. zaterdag 13 april a.s. als vrienden en vriendinnen van Bewaar het Pand weer bijeen te komen en wel in het kerkgebouw van de Chr. Geref. kerk te Sliedrecht-centrum. De aanvang is weer half 11 voor de morgensamenkomst en het einde van de middagsamenkomst ongeveer 4 uur. Sprekers zullen des morgens zijn de predikanten Blom, Slagboom en Van der Sluys en des middags de predikanten Van der Ent, Van der Meij en Tanis.

Mogen we op velerkomst rekenen? Natuurlijk zo de Heere wil en wij leven.

B.

Uit het land van de Bijbel 32

C. HET BEDRIJFSLEVEN.

II. Landbouw en veeteelt.

De veeteelt (vervolg).

Zo hebben we al een en ander geschreven over de 'toerusting' van een Oosterse herder. Hij was een man van groot belang, toegerust met staf, knots en slinger, welke nodig waren om zijn kudde te leiden en te beschermen bij de gevaren van rovers en roofgedierte.

En daar de herders vaak weken lang van huis waren, hadden zij dus 'schuilplaatsen' nodig om te overnachten, vooral wel bij hete middagen, wanneer de zon als loodrecht neerkwam op het woestijnzand.

Soms vond de herder dan gelegenheid om zijn schapen te doen schuilen tegen de rotswanden, die aan hun top overhingen.

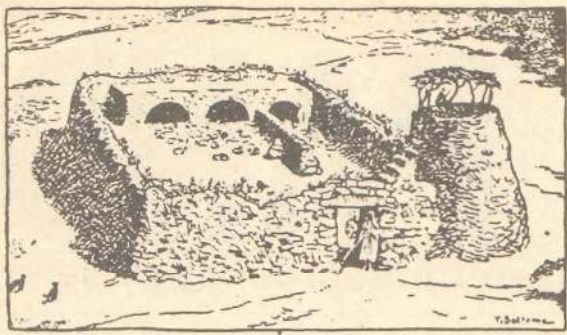
Daarop wijst de profeet Jesaja zo duidelijk heen naar Christus en wel in hoofdstuk 32 vers 2, waar we lezen:

"En die Man zal zijn als een verberging tegen de wind en een schuilplaats tegen de vloed, als waterbekken in een dorre plaats, als de schaduw van een zware rotssteen in een dorstig land."

Dat stelt ons wel bijzonder voor de vraag: Zijn we een schaap van die "Goede Herder" geworden en hebben wij in Hem zulk een veilige "schuilplaats" nodig gekregen?

Maar bijzonder dienden ook "schaapskooien" tot een veilige stal. Zulk een schaapskooi bestond uit een tamelijk grote rechthoekige ruimte, door muren omgeven, van ruwe stenen, welke op elkaar werden gestapeld, zó, dat die muren van onderen breder waren. De stenen werden niet "gemetseld", maar op elkaar gestapeld, terwijl de open gaten tussen die stenen volgestopt werden met kleine steentjes. De bovenkant werd voorzien van "doornen", die zogezegd als glasscherven moesten dienen, opdat rovers en roofdieren daardoor tegengehouden konden worden.

We zien op dit hierbij gevoegde plaatje zulk een schaapskooi afgebeeld met de z.g.n. "uitkijktoren", ja, ook de herder met zijn staf in de opening van de kooi.

De schaapskooi

Binnen de schaapskooi zien we nog een stuk muur gezet, om de schapen van bokken gescheiden te houden.

We denken hierbij aan die ontroerende schrijving, waarvan Christus sprak in verband met het laatste oordeel volgens Matheüs 25 vs. 32 en 33: "En voor Hem zullen alle volken vergaderd worden, en Hij zal ze van elkander scheiden, gelijk de herder de schapen van de bokken scheidt; en Hij zal de schapen tot Zijn rechterhand zetten, maar de bokken tot Zijn linkerhand."

Ja, dan zal de deur van de bruiloftszaal voor goed gesloten zijn. O! "Zalig zijn zij, die geroepen zijn tot het avondmaal van de bruiloft des Lams." Openb. 19 vs. 9.

Gaat hiervan niet een ontroerende spraak uit? Aan welke kant zullen wij eens staan? Och, smeken we dan dat de Goede Herder ons hier aan Zijn kant wil zetten door Zijn levendmakende Geest! Ja, dat we dan mogen ingaan door de deur van Zijn stal. En... wie is die deur? Wel, de GOEDE HERDER Zelf! Heeft Hijzelf niet gezegd: "IK BEN DE DEUR"?

Hoe kan dit zijn? Wel, dan moeten we eerst zulk een Oosterse schaapskooi bezien.

Want het opmerkelijke van zulk een Oosterse schaapskooi of stal was, dat zij geen deur had. Een "opening" in de muur van de stal gaf toegang.

Wanneer de herder 's morgens zijn schapen uitleide naar de weiden, dan ging hij in die opening staan en riep dan zijn schapen bij hun naam, o.a. "Oortje", "Langoor" enz. Dit noemen van de namen zijner schapen was nodig, omdat er in zulk een schaapskooi meerdere kudden lagen.

Nu lezen we ook van een "deurwachter" in vers 3 van Johannes 10.

Dat was één van de herders, die des nachts de kudden moest bewaken tegen rovers of het roofgedierte. Alleen "des nachts", want overdag was de kooi leeg.

Zo riep dus de herder zijn schapen bij hun naam, om hem te volgen naar de weiden.

Vandaar lezen we in vers 27 van Johannes 10: "Mijne schapen horen Mijn stem, en Ik ken ze, en zij volgen Mij."

Welnu, daarover willen we een en ander iets schrijven.

Onder verschillende treffende beelden zien we in Gods Woord voorgesteld de zeer nauwe band tussen Christus en Zijn bruidkerk.

Zo o.a. het beeld van de "wijnstok en zijn ranken"; van een "koning en zijn onderdanen" en hier van een "herder en zijn schapen".

Maar zo is Christus alleen de ware Herder. Zoals ook: het ware **BROOD**: het waarachtige LICHT en de ware **WIJNSTOK**.

De schapen, die Hij weidt zijn ook Zijn WETTIG EIGENDOM en wel doordien zij Hem van Zijn Vader gegeven zijn. (Job. 10 vs. 29).

Christus Zelf heeft hen GEKOCHT met Zijn dierbaar bloed. De apostel schrijft in I Kor. 6 vs. 20a: "Want gij zijt duur gekocht."

Zo heeft Hij Zichzelf gegeven voor het leven Zijner schapen. Ja... "Alzo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij Zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat een iegelijk, die in Hem gelooft, niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe."

Wat een geweldige tegenstelling dan met de "huurling"! Die is het alleen om "loon" te doen; hij heeft ook niet het minst een hart voor zijn schapen en als de wolf komt, slaat hij op de vlucht! (Joh. 10 vs. 12 en 13.) Maar alleen van Christus geldt Zijn kostelijk getuigenis: "Ik ben de GOEDE Herder. De goede herder stelt Zijn leven voor de schapen." (Joh. 10 vs. 11).

Hoe groot is ook Zijn goedheid, dat Hij "zondaren" wil maken tot "schapen Zijner weide"! Want van nature zijn zij "dwalende schapen" d.w.z. zonder herder. Lezen we dit niet in Jesaja 53 : 6, alwaar staat:

"Wij dwaalden allen als schapen, wij keerden ons een iegelijk naar zijn weg." En Petrus schrijft in zijn eerste brief, hoofdstuk 2 vs. 25: "Want gij waart als dwalende schapen, maar gij zijt nu bekeerd tot de Herder en Opziener Uwer zielen." Mag u ook bij dezulken door genade behoren? Hebt u diè "Goede Herder" nodig gekregen?

O smeeek om los gemaakt te worden van de EERSTE Adam en ingelijfd te worden in de TWEEDE Adam, door de levendmakende werking van de Heilige Geest!

Maar, waaraan kan men dat weten? Wel, door wat we uit de tekst: Joh. 10 : 23 lezen: "Mijne schapen horen Mijn stem"!

Ja, we lezen dit ook in vers 3 van Joh. 10, namelijk: "Dezen doet de deurwachter open, en de schapen horen zijn stem, en hij roept zijn schapen bij naam, en leidt ze uit." Deze deurwachter is dus de herder zelf als de eigenaar van zijn kudde. We hebben reeds zoëven vernomen, dat elk schaap een naam draagt. Daarom lezen we, dat hij zijn schapen "bij name" roept en uitleidt.

Die tot "schaap Zijner weide" bearbeid wordt, krijgt dus een "nieuwe" naam, namelijk: "kind van God". Zo lezen we in Jesaja 62 vs. 2m: "En gij zult met een nieuwe naam genoemd worden."

"Zij horen dus Zijn stem".

En die stem van hun eigen herder onderkennen zij. Zou er een vreemd persoon roepen, wel dan luisteren zij beslist niet!

Er bezocht eens een voorname koninklijke vorst een schaapskooi. Hij zag toen juist de herder in de opening staan en die zijn schapen riep. Toen vroeg hij: mag ik dat ook eens doen? En dat mocht van de herder. Hij ging dus ook in die opening staan en wel met de herder's kleren aan en riep de schapen, maar... niet één schaap luisterde naar hem en kwam dus niet!

En zo zien we vervuld, wat Johannes schrijft in vers 5: "maar een vreemde zullen zij geenszins volgen, maar zullen van hem vlieden, overmits zij de stem des vreemden niet kennen."

Welnu! Zo spreekt de Heere nog tot ons door Zijn WOORD en nodigt Hij zondaren: "Wendt u naar Mij toe, wordt behouden, al gij einden der aarde; want Ik ben God en niemand meer." Jesaja 45 vs. 22.

Maar hoe beantwoorden wij deze nodiging? Met 't: "Wijk van ons, want aan de kennis Uwer wegen hebben wij geen lust."

Daarom is noodzakelijk (en smeken wij hierom) dat de Heilige Geest die welmenende nodiging toepast aan onze harten. Zoals eens bij Levi in het tolhuis, Nathanaël onder de vijgeboom en later Zacheus onder een wilde vijgeboom, en weer later: Lydia. En na ontvangen genade roept Hij steeds weer Zijn afgedwaalde schapen terug, zoals we zien in de gelijkenis van "het verloren schaap".

"Mijne schapen horen mijn stem". Ja, dat bleek ook zo treffend bij Zijn discipelen in Jezus' omwandeling op aarde vóór Zijn sterven en nà Zijn Opstanding, zoals bij Maria Magdalena, toen de Heere haar naam noemde: "Maria" en zij Hem aanbad met 't "Rabbouni".

Niet minder troostvol was het, toen Christus sprak: "en Ik ken ze."

Hierover D.V. in een volgende les.

Dr.

v.L.

Vragen rondom het levenseinde 13

Een rapport en het "motto" erboven

Ieder voelt wel zo'n beetje aan, wat er mee bedoeld wordt, als we een "motto" boven een bepaald artikel in een blad of boven een bepaald hoofdstuk in een boek lezen. Van Dale's woordenboek geeft het zo weer: "een uitdrukking of citaat boven een stuk geplaatst, dat in het kort de bedoeling aangeeft". Soms wordt een dichtregel gebruikt, soms ook een gedeelte uit Gods Woord. In het laatste geval, als dus Gods Woord zo gebruikt wordt, is uiterste voorzichtigheid geboden. Ik bedoel maar: Gods Woord gebruiken boven een bepaald verhaal of artikel vraagt het diepe besef dat we niet met het woord van een mens maar met het Woord van God te doen hebben. In ieder geval zal het dan zeker vereist zijn dat het gedeelte, dat er boven staat, overeenstemt met de inhoud van dat stuk of artikel, hoe onvolmaakt of die ook moge zijn. Het wordt een zeer kwalijke zaak, als dat niet waar is.

Wij spreken wel van "mottopreken". Ze worden helaas al te veel gehouden. Aan een bepaalde tekst uit Gods Woord wordt een onderwerp ontleend en dat wordt verder buiten het verband om en buiten de betekenis van die tekst om uitgewerkt. Dan is zo'n tekst niet anders dan een "kapstok", waaraan allerlei gedachten worden opgehangen, die nu juist níet in dat gedeelte staan. Daarbij is er nog tweërlei mogelijkheid. Het kan zijn dat die gedachten op zichzelf wel naar Gods Woord zijn. Dan was de boodschap wel schriftuurlijk, alleen werd toch het Woord Gods niet bediend. Het kan ook zijn dat die gedachten helemaal niet in overeenstemming waren met Gods Woord. Dat zó'n mottopreek helemaal een zeer kwalijke zaak is, behoeft ik hier verder niet te zeggen. Dat is zo duidelijk verkeerd dat ieder dat gelijk zal toegeven.

U denkt: waarom moeten we het daarover hebben in deze artikelenserie over "vragen rondom het levenseinde". Dat is heel gauw gezegd. We hebben de vorige keer al gesproken over een rapport, dat verschenen is van de zijde van de Gereformeerde Kerken over euthanasie. De feestdagen en de jaarwisseling liggen er tussen, waardoor het mij niet mogelijk was kopie te leveren.

Daarom kan een kleine herinnering nuttig zijn. Welnu, dat rapport is al ter Generale Synode behandeld onder de titel "Euthanasie en Pastoraat" (overwegingen voor wie betrokken zijn bij de vraag naar euthanasie). Het is voorzien van de kanttekeningen, die op de synode zijn gemaakt, de kerken ingestuurd. Althans dit laatste is ter synode afgesproken en zal inmiddels wel gebeurd zijn of spoedig gebeuren.

Boven dat rapport nu staat een "motto" geschreven. Om precies te zijn staat direct onder de titel: "Motto: Hetzij wij dan leven, hetzij wij sterven, wij zijn des Heeren (Romeinen 14 : 8b)".

Daar hebt u dus het "motto" boven het rapport. Een woord uit de Heilige Schrift. U vindt het nagenoeg hetzelfde in onze Statenvertaling: "Hetzij dan dat wij leven, hetzij dan dat wij sterven, wij zijn des Heeren".

Het Schriftgedeelte

Zeker is het dat dit gedeelte wel aan het vraagstuk van euthanasie verbonden kan worden. Het kan zelfs gezegd worden dat ieder, die er mee te maken krijgt, om dit woord niet heen kan! Niet maar omdat hier van "leven" en "sterven" gesproken wordt. Maar omdat hier "leven" en "sterven" zo sterk verbonden worden met de Heere, Die over beide te beschikken heeft. Dat maakt het hoogst nodig om deze tekst, die als "motto" boven dit rapport staat nader te bezien!

De apostel Paulus spreekt hier over de verdraagzaamheid jegens de zwakken. Sterken en zwakken worden hier in bepaalde punten getekend. Het gaat dus om gelovigen, die in die punten een verschillende praktijk openbaren. De één eet alle spijze zonder onderscheid, de ander meent dat dat niet mag en eet alleen moeskruiden. Nu mogen ze elkaar daarom niet veroordelen. Die alle spijze zonder onderscheid eet, mag door de zwakke niet veracht worden: hij doet het tot eer van God. Die voor zijn geweten meent niet alles te mogen eten, dankt de Heere ook. Zo mag de sterke de zwakke niet en de zwakke de sterke niet verstoten.

In verband van dat bijzonder geval gaat Paulus naar het gehele leven - en sterven - van de gelovigen. Het gaat erom dat zij leven en sterven de Héere. Het is een leven en sterven voor Hem. Daarin moeten ze niet zichzelf, maar Hem op het oog hebben: "Want niemand van ons leeft zichzelf en niemand van ons sterft zichzelf. Want hetzij dat wij leven, wij leven de Heere; hetzij dat wij sterven, wij sterven de Heere".

Van nature, naar ons eigen bestaan, leven we niet zo en willen we ook niet zo sterven. We menen er zelf wel over te kunnen beschikken. Dat betekent onze dood, onze ondergang. Vanuit het werk van Christus wordt dat anders. Door Hem wordt het waar langs de weg van de waarachtige bekering, waardoor óns beschikkingsrecht ontdekt wordt en uit handen wordt genomen:

"Hetzij dan dat wij leven, hetzij dan dat wij sterven, wij zijn des Heeren". Hier ligt een bijzondere vertroosting in voor Gods kinderen. In de beleving het eigendom des Heeren te zijn. Maar niet vergeten mag worden dat het verband hier juist op dat leven en sterven voor de Héere wijst. Ik denk aan wat iemand van deze tekst zegt: "De

gelovige nu is het recht op zichzelf kwijt; altijd in leven en in sterven staat hij onder Christus' gezag, als Hem toebehorend eigendom" (J. van Andel, Paulus' brief aan de Romeinen).

Niemand minder dan Calvijn heeft dit wel heel bijzonder uitgewerkt. Haast zou ik geneigd zijn om het hele stuk hier over te nemen. We doen het alleen in zover het betrekking heeft op ons onderwerp: "En aldus wordt ons niet alleen verboden dit of dat lichtvaardig buiten Gods bevel aan te gaan, maar ons wordt, in alle zwaarigheid en ongerief, verdraagzaamheid geboden. Daarom zo het vlees te eniger tijd achteruit treedt om de tegenspoeden te dragen, die God toezendt, zo zullen wij gedenken dat degene, die niet vrij noch zijn eigen heer is, het recht en de orde verkeert, zo hij niet op des Heeren wil en goeddunken staat. Aldus wordt ons ook een regel des levens en des stervens geleerd, opdat wij niet zoeken vóór de tijd van hier te verhuizen al is het dat Hij ons leven in gedurige ellendigheden en ziekten verlengt, en dat wij altijd bereid zijn om te verscheiden, zo Hij ons midden in de bloei onzes levens roept" (vertaling J.D. later uitgegeven door A.M. Donner, deze is iets anders dan de vertaling van dr. de Groot, die deze of gene lezer misschien heeft. Terecht heeft Prof. Velema - zie "Met het Woord aan het werk", (blz. 11) opgemerkt: "Welk een scherpe blik heeft Calvijn gehad. Deze regels konden met het oog op hedendaagse discussies zijn geschreven". En daarbij zal hij toch zeker denken aan die over euthanasie!

Overduidelijk is het dat in dit Schriftwoord alle eigenmachtig handelen tot verkorting van het leven zonder meer wordt tegengestaan. Het is de Heere, Die over leven en sterven te beschikken heeft.

Tegenovergestelde klanken

Helaas moeten we zeggen, dat dit Schriftwoord in dit rapport inderdaad niet veel meer dan een "motto" is, in de negatieve zin van het woord. We vinden bij eerlijke lezing van het geheel niet de lijn van Romeinen 14 : 8 maar horen hier juist tegenovergestelde klanken.

Verwacht mag worden, als zo'n Schriftwoord als "motto" genomen wordt, dat althans een verklaring van dit gedeelte met toepassing op het onderwerp gegeven wordt. Ik kan deze in het rapport niet ontdekken, ook niet in de zin van een zakelijke uitwerking.

Ik ga nu nog niet in op alles, wat naar mijn diepste overtuiging in dit rapport tegen dit Schriftgedeelte spreekt. Bij de nadere overweging hopen we het vanzelf tegen te komen en verder uit te werken. Slechts enkele dingen vermeld ik hier, die naar mijn gevoelens lijnrecht tegenover de duidelijke bedoeling staan van dit Woord Gods.

Allereerst denk ik aan de wijze, waarop over "zelfbeschikking" gesproken wordt. Hier is een andere lijn dan te leven en sterven de Héere".

Dan: de manier, waarop over het leven als een geschenk van God gesproken wordt. De beperkingen, die in dit rapport voor worden gesteld spreken duidelijk tegen dit Schriftwoord in.

En: Hoe kunnen we dit Woord Gods er boven zetten, als we het opnemen in bepaalde gevallen voor de hulp bij zelfdoding en het geoorloofd noemen van euthanasie bij ernstig gehandicapte pasgeboren baby's?

We noemden hier maar enkele dingen uit dit rapport. Zij zijn voor mij al genoeg om te zeggen: dit Schriftwoord als "motto" had er niet moeten staan. Het mag voor een rapport, dat zulke zaken verdedigt zeker niet gebruikt worden.

Zijn wij daarmee klaar? Met te constateren dat het boven dit rapport niet behoort te staan? Tot ons komt de vraag: kennen wij persoonlijk de waarheid van dit Schriftwoord? Beleven wij het in ons leven? Dan alleen zal er van onze kritiek op de huidige praktijk tegenover anderen kracht uitgaan!

D. Slagboom.

Elburg

Deze gemeente is weer vacant. Ds. G. Hamstra nam op dinsdag 8 januari j.l. afscheid, in verband met zijn vertrek naar Clifton, N.J., U.S.A.

Ongeveer 7 jaar geleden kwam Ds. Hamstra uit Dundas, Ontario, Canada naar Alphen aan den Rijn. Die gemeente verwisselde hij later met Elburg.

De gemeente Elburg is jarenlang klein geweest. Er zat niet veel groei in, maar in later jaren kwam daarin verandering. Dat is begonnen onder Ds. M.S. Roos, die opgevolgd werd door Ds. H. van Leeuwen. Na diens emeritaat kwam Ds. Hamstra. Elburg ziet hem node gaan, maar ook hier geldt: de wil des Heeren geschiede.

Het was ongunstig weer. Het vroom hard en er was sneeuw gevallen en de weersberichten lieten niet veel goeds verwachten. Velen hebben er zich daarom van weerhouden het afscheid bij te wonen. Anderen gingen toch en ze hebben er zeker geen spijt van gehad. Ondanks de sombere voorspellingen viel het met de weersgesteldheid mee. De Heere toonde ook hierin een gebedsverhorend God te zijn.

De afscheidsdienst werd gehouden in het kerkgebouw van de Gereformeerde kerk, aan velen wel bekend omdat daar elk jaar een zendingsdag gehouden wordt. Het kerkgebouw was nagenoeg geheel gevuld.

Ds. Hamstra bediende Gods Woord uit Mattheüs 28 : 18: Mij is gegeven alle macht in hemel en op aarde, en bracht twee zaken naar voren: 1. de gave van de Vader aan de Zoon en 2. de betekenis van deze waarheid voor de gemeente van vandaag. We willen enkele gedachten uit de preek weergeven.

We moeten van onszelf af en op de Heere Jezus Christus wijzen. De discipelen waren in Galilea. Sommigen twijfelden. Hij kwam en sprak: Mij is gegeven. Dat gaat erover dat de Vader aan de Zoon macht, bevoegdheid geeft, onbeperkte heerschappij in de hemel en op aarde. Hij had macht om de zonden te vergeven. Hij is eenswezens met de Vader. Hij had macht over de natuur, macht om zieken te genezen, duivelen uit te werpen. Hier: Mij is gegeven alle macht. Op grond van Zijn offer. Geen groter wonder is er dan dat Hij Zijn leven gaf voor zondaren. Daarin wordt de Vader meer verheerlijkt dan in de schepping. De N.T. kerk ziet uit naar de wederkomst. Nodig is het voortdurend uitzien naar deze Koning tot vervulling van alle noden. Hij kan dat nu ook. Gods knechten zijn van Hem afhankelijk. Zij kunnen het Woord niet toepassen, maar ze moeten tot Hem opzien. Hij is in de hemel werkzaam ten behoeve van de gemeente. Hij kan zeggen tot de Vader: Ik wil. Hij kan ook de Heilige Geest schenken aan de harten van zondaren. Dat recht heeft Hij verworven op Golgotha. Hij kan het schenken aan de hardste zondaar. We hebben de werking van de Heilige Geest nodig. We kunnen van de mensen afwijzen op Christus. Hij kan Zijn gemeente niet vergeten. Hij roept haar toe: Mij is gegeven alle macht... De Heilige Geest kan leren bidden. Dat is de vrucht van Zijn voorbede. Hij is Immanuel, God met ons. De Heilige Geest is God in ons. De Heilige Geest leert de zonden kennen en belijden. Het is een wonder, wanneer we niet meer zonder Jezus kunnen. Hoe kan God vergeven? Door Christus. Hij spreekt tot ons hart, openbaart Zich aan het hart. Zo wordt de Heere ons deel. Dan sta je verwonderd van Zijn liefde. Dat geeft verwachting, in Gods gunst hersteld door Zijn bloed en Geest.

Je kunt niet zomaar tot Jezus komen. We moeten getrokken worden door de eeuwige liefde des Vaders. Als Hij het mij kon doen dan toch ook aan anderen. Dat geeft werkzaamheden aan de troon der genade. Je mag op de knieën gaan om als arme zondaren uit de nood tot Hem te roepen. Hij wil. Gods knechten kunnen het verknoeien. Ze kunnen nooit iets uit zichzelf, maar alleen door de Koning. Alles is genade.

De Heere houdt Zijn eigen werk in stand. De mens kan het alleen verbeuren. Zie de dichter van Psalm 119. Aan het einde bidt hij nog: gelijk een schaap... Het is een wonder dat de Heere Zijn werk niet laat varen. De Heere kan het ook hier welmaken. De Heere kan harde harten vernieuwen. Die niet willen buigen zullen straks moeten buigen. De Heere heeft macht om aan Elburg te gedenken.

Na het zingen van Ps. 93 : 3 en 4 volgden de toespraken. Ds. B. Bijleveld van Heerde sprak namens de classis. Hij deed dat op de hem eigen gepaste en gevoelige wijze. Zelf spraken we enkele woorden namens Bewaar het Pand. Ouderling Docter sprak namens kerkeraad en gemeente. Het bleek wel, dat het hem moeilijk viel om afscheid te nemen. Maar hij eindigde met het uitspreken van de begeerte om elkaar eenmaal weer te mogen ontmoeten voor Gods aangezicht. Hij liet

zingen Ps. 121 : 4 en 1. Ds. Hamstra beantwoordde de toespraken en eindigde met dankgebed. We zongen nog Ps. 32 : 4, waarna Ds. Hamstra de zegen des Heeren op de gemeente legde.

Er was daarna gelegenheid om afscheid van Ds. Hamstra en zijn gezin te nemen en een kop koffie te gebruiken. Velen maakten van deze gelegenheid gebruik.

Het was al tegen 11 uur toen de laatsten huiswaarts keerden. Het was een goede avond waarop met dankbaarheid mag worden teruggezien.

Wanneer alles volgens de plannen is verlopen is het gezin Hamstra inmiddels in Amerika aangekomen.

Het nieuwe adres is: Rev. G. Hamstra, 178 Madison Ave, Clifton, N.J. 07011, U.S.A.

B.

De vereniging van 1907

1.

Zo luidt de titel van een boek dat het eerste resultaat is van een initiatief van de heer H. Natzijs te Utrecht. Er werd een werkgroep, een redactie, gevormd, bestaande uit enkele personen, die behoren tot verschillende kerken. Onder de naam 'Redactie Biografisch Woordenboek van de 'Kleine Kerkgeschiedenis' toog de groep aan het werk. Daaruit is dit boek ontstaan. De naam van de werkgroep is intussen gewijzigd in 'Redactie Bibliotheek van de Kleine Kerkgeschiedenis'. Alle uitgaven zullen verschijnen in de serie 'Bibliotheek van de Kleine Kerkgeschiedenis'. Er zullen D.V. dus nog meer delen verschijnen. Bij de redactie gaat het om de geschiedenis van kerken, kerkelijke gemeenten en kerkverbanden, die ontstaan zijn tijdens of na de Afscheiding van 1834 en in leer en leven openbaren dat zij voluit willen stoeien op de beginselen van Reformatie en Nadere Reformatie, zoals die tot uitdrukking komen in de reformatorische symbolen der kerk, namelijk de drie Formulieren van Enigheid. Zie blz. 8.

De ondertitel van het boek is: 'De vereniging van de Ledeboeriaanse gemeenten en de Gereformeerde Gemeenten onder het Kruis'.

De titel en ondertitel - zo lezen we verder op blz. 8 - van dit boek geven al aan dat hierin de vereniging van de Ledeboeriaanse gemeenten en de Gereformeerde Gemeenten onder het Kruis centraal staat. Dit historische feit van 1907 is een mijlpaal in de 'Kleine Kerkgeschiedenis', een mijlpaal, die verschillend wordt getaxeerd en gewaardeerd. De redactie meende deze verschillen in taxatie en waardering niet te moeten verdoezelen, of net te doen alsof er geen verschillen zouden zijn. Dat zou op zich iets van 'geschiedvervalsing' in zich hebben.

Na een Verantwoording, waaruit we voor het bovenstaande hebben geput, volgen er vijf hoofdstukken en wel:

1. De gereformeerde kerk in de negentiende eeuw. In het kort worden de lijnen geschetst vanaf de Afscheiding in 1834 tot aan de vereniging in 1907. Ook een aantal besprekingen tussen voorgangers en ambtsdragers van de verschillende groeperingen, die aan de vereniging vooraf gingen, komen aan de orde.

2. Gemeenten vergaderd en verenigd. In dit hoofdstuk vinden we een weergave van de besprekingen, die op 4 en 5 juni 1907 plaats vonden, van de deputatenvergadering, die op 25 juli werd gehouden en van de op 9 en 10 oktober 1907 gehouden synode. Hier is ook opgenomen de synodepreek, die ds. N.H. Beversluis heeft gehouden op de avond van 9 oktober 1907.

3. Gemeenten en afgevaardigden. Om het geestelijk klimaat van de beide groeperingen te proeven, heeft de redactie van alle afgevaardigden, die de synodevergadering bijwoonden, of deze hadden voorbereid, biografische schetsen gemaakt. Afhankelijk van de hoeveelheid informatie is de ene schets langer dan de andere. Aan de schetsen gaat vooraf een korte beschrijving van elke gemeente, die ter synode was vertegenwoordigd.

4. Ds. L. Boone en de vereniging van 1907. We vinden hier een weergave van het standpunt van ds. L. Boone, die op het laatste moment zich geroepen gevoelde niet mee te gaan met de vereniging. Dit hoofdstuk bevat tevens korte schetsen van de gemeenten, die ds. Boone volgden en niet meegingen in de vereniging, en van hun ambtsdragers.

5. Stemmen over de vereniging. Dit hoofdstuk bevat citaten, waaruit kan worden gelezen hoe men in later jaren de vereniging van 1907 zag of ervaarde. Het wordt besloten met een interview met ds. W.C. Lamain, die inmiddels is overleden.

Tenslotte is opgenomen een Register van persoons- en plaatsnamen.

Het is een boek van 286 blz., dat op bijzonder mooie wijze, met veel foto's enz., gebonden is uitgegeven door Den Hertog b.v., postbus 150, 3990 DD Houten. Het kost f 39,50.

We hebben met veel belangstelling van dit boek kennis genomen. Het onderwerp interesseert ons altijd en nu wel in het bijzonder, omdat we zelf voortkomen uit een Kruisgemeente, die niet meeging met de vereniging van 1869 en ook niet met die van 1907.

Bij het lezen van zo'n werk moet je weer constateren hoeveel verdeeldheid er is onder degenen, die één moeten zijn. Het kan worden toegejuicht dat de vereniging van Ledeboerianen en Kruisgemeenten tot stand kwam. Het is te betreuren, dat niet alle gemeenten die onder deze groeperingen behoorden met de vereniging meegingen en ook, dat er later weer afsplitsingen kwamen. De menselijke factor heeft zich laten gelden en dat zal wel zo blijven.

De huidige situatie is in het algemeen zo, dat er het grotere verband is van de Gereformeerde Gemeenten in Nederland en Noord-Amerika, een kleiner verband van Gereformeerde Gemeenten in Nederland, een federatie van Oud Gereformeerde Gemeenten en nog kleinere verbanden en op zichzelf staande gemeenten. Allen staan voor de zuivere bediening van Gods Woord en van de sacramenten en de handhaving van de kerkelijke tucht. Laat er hier en daar wat verschil van gevoelens zijn, we menen toch te mogen constateren, dat er, bij alles wat er ook daar te betreuren valt, een vasthouden is aan de waarheid, zoals die vanouds verstaan en beleefd werd en ook bij de Afscheiding naar voren kwam.

Naast bovengenoemde kerkelijke gemeenschappen en kerken staan andere kerken, die ook uit de Afscheiding zijn voortgekomen. Hendrik de Cock kan de vader van deze Afscheiding worden genoemd. Deze genoot allerwege de achting en het vertrouwen. Deze afgescheiden kerken hebben ook een historie doorgemaakt, waarin we vinden scheuringen, verenigingen, verdeelheden enz. Er zijn allerlei afgescheiden kerken, die de aanduiding 'gereformeerd' in de naam dragen. Het totaal aantal leden daarvan - ook al laten we de 'dolerenden' buiten beschouwing - is aanzienlijk groter dan de groeperingen van Ledeboerianen en Kruisgezinden met allen die daarbij kunnen worden gerekend.

We kunnen constateren, dat laatstgenoemde groeperingen in het algemeen de beginselen hebben bewaard. Is dat op dezelfde wijze ook te zeggen van de grotere groepering van afgescheidenen? In een volgend artikel hopen we daar iets van te zeggen.

het kerkelijk standpunt van de ondervraagden zeer verschillend is. Ze behoren ten dele tot de afgescheidenen en ten dele tot de Ned. Herv. kerk. Verder zijn er onder hen die van huis uit afgescheiden waren, maar tot de Herv. kerk zijn teruggekeerd.

Soms is de toon wat scherp. De een neemt gematigder standpunt in dan de ander. In het algemeen lijkt het me toe, dat de medewerkers aan dit boek wel begrip hebben voor elkaars standpunt. En dat is een goede zaak. Al ten tijde van de Afscheiding was er verschil van inzicht. Niet allen, die de waarheid recht beleden gingen tot afscheiding over. Ook nu zijn er in de Herv. kerk ambtsdragers en leden, die oprecht aan de Heere en Zijn dienst verbonden zijn. En onder de afgescheidenen is veel verdeeldheid en vervlakking. De vraag is gewettigd of er onder hen nog velen zijn, die de waarheid belijden en verstaan zoals dat met Hendrik de Cock en anderen in die dagen het geval is geweest.

Wie zou niet wenen? Deze vraag stelt Ds. Tj. de Jong in een Historisch Overzicht. Dat overzicht is zeer lezenswaardig. Ook daarin komt het eigen standpunt van de schrijver naar voren.

De Wit deed er goed aan het initiatief voor de verschijning van dit boek te nemen. Mogelijk dat het bijdraagt tot meer begrip voor elkaar. En tot het besef, dat het werk des Heeren ondanks al het menselijke overal in de verschillende kerkformaties nog doorgaat. Tenslotte belijden we dat er een heilige algemene Christelijke kerk is.

Het boek telt 136 blz. en kost genaaid-gebrocheerd f 18,90.

B.

Voor de jeugd

Het Zonnekind 93

Beste jongelui!

"Toen verzamelden zich de vorsten der Filistijnen om hun god Dagon een groot offer te offeren, en tot vrolijkheid; en zij zeiden: Onze god heeft onze vijand Simson in onze hand gegeven."

Richt. 16 : 23.

Simson zit nog steeds in de gevangenis, volgens onze geschiedenis. Zijn haren beginnen wederom te wassen. De Heere zou hem niet eindeloos kastijden. Noch eeuwiglijk Zijn gramschap hem doen lijden. Hij is het die hem Zijne vriendschap bood. Hij is nog Dezelfde, Die Zijn volk op Zijn tijd iedere keer weer Zijn vriendschap biedt. Zij kunnen van hun kant wel eens denken dat de Heere het af zal maken. Dat het nu voor goed uit is. Zij hebben het er dan ook naar gemaakt. Doch het gaat nooit uit. Hij geeft na nachten van lijden, altijd weer stof tot juichen en verblijden.

Dat zijn zaken waar de Filistijnen geen verstand van hebben. Toen niet en nu nog niet. Als ik over de Filistijnen van heden spreek, dan begrijpen jullie allemaal wel, dat daar de arme, blinde wereld mee bedoeld wordt. Zij hebben wel ogen maar ze zien toch niet. Als zij werkelijk zagen, zouden zij anders zich tegenover God gedragen. Geeft daarom maar goed acht op wat volgt.

Want ook hier zullen we ontdekken dat de Bijbel een aktueel boek is en dat ook blijft.

Buiten de gevangenis gaat het leven door. De vorsten der Filistijnen komen in vergadering bijeen. Met een hamerslag wordt deze geopend. Zo gaat het er in de wereld aan toe. Bidden doet men niet. De God van hemel en aarde kent men niet. Men heeft Hem niet nodig. Men redt het ook ditmaal wel zonder Hem.

Zeg mij, vrienden, gaat het zo ook nu nog niet in de wereld? Daar wordt ook vergaderd keer op keer. Steeds weer komen de vorsten, je mag ook aan ministers denken en raadsleden, samen, om de belangen van land en volk te bespreken.

Doch de Heere wordt buiten de deur gehouden. Daar mag men niet over spreken. Als er toch nog één is die dat durft te wagen, dan wordt het hem al gauw gezegd dat hij zijn mening een ander niet op mag leggen. Men mag hem hoogstens nog voor zichzelf houden, doch men moet er een ander niet mee lastig vallen. Inmiddels wil men natuurlijk wel dat men zich voegen zal, naar het patroon van de wereld. Dat is dan een goddeloos patroon. Een patroon waarin voor God geen plaats is. Zoiets noemt men democra-

tisch. Niet de wil van God geeft de toon aan, doch de wil van het volk moet geëerbiedigd worden. Dat is demoncratisch. M.a.w. zo wil de duivel het gaarne. Zijn wil is bepalend voor de richting die de wereld gaat. En men vergeet dat God de wereld laat gaan naar de plaats van haar eeuwige bestemming, dat is de eeuwige ondergang.

Naast alle vergaderingen die gehouden worden, zonder dan men rekent met God, zijn er ook vergaderingen waar men dit nog wel doet. Doch de vraag laat zich niet onderdrukken of men het dan van harte doet. Want men kan een vergadering op gepaste wijze openen, en als het amen is uitgesproken, toch zijn eigen gang gaan.

Men heeft er dan God even bij roepen om te beginnen, om dan zonder Hem verder te gaan. Zo iets komt natuurlijk niet alleen voor in politieke vergaderingen, waar men de naam van Christus nog in het vaandel heeft, doch in werkelijkheid met Hem afgerekend heeft, het komt ook voor in de huiselijke kring. Want ik neem aan dat er bij mijn lezers altijd nog gebeden en gedankt wordt voor de maaltijd en dat er ook nog uit de bijbel gelezen wordt. Doch hoe menigmaal komt het niet voor, dat men de vorm wel in acht neemt, doch het wezen der zaak blijft achterwege. Men onderbreekt dan even de zondige gesprekken om te bidden, en niet zodra is het amen uitgesproken of men gaat op de ingeslagen weg voort. Om heel duidelijk te zijn, men roddelt dan weer rustig verder, terwijl roddelen behoort tot de eigene werken des duivels. Wie zo zich zelf leert zien, kan ook al weer niet uit de hoogte op de Filistijnen neer zien, doch heeft wel reden om zich voor God te schamen en te verootmoedigen. Gelukkig als dit dan ook nog eens een keer gebeurt. Want God wederstaat de hoovaardige, maar de nederige geeft Hij genade. Is dat toch ook uw beleving? Want zonder genade vaart niemand wel.

Hoe vreselijk zou het zijn, als men aan het eind nog met de Filistijnen zou moeten delen. Denk daar maar eens over na. Want Godsdienst zonder meer geeft ook geen vrijbrief in het oordeel.

Als de vergadering geopend is, dan komt het eerste en enige punt voor deze dag op tafel. Ze zijn het er over eens dat er nu een feest moet komen. Er moet een groot offer worden gebracht en dan aan hun god Dagon. Want die heeft hen verlost uit de handen van Simson. Er moet dan ook de nodige vrolijkheid bij te pas komen. Het moet een feest worden vol vermaak. Het staat allemaal in de tekst: "Toen verzamelden zich de vorsten der Filistijnen om hun god Dagon een groot offer te offeren, en tot vrolijkheid; en zij zeiden (daar waren zij het allemaal over eens): Onze god heeft onze vijand in onze hand gegeven."

Het is de moeite waard om even de feestagenda van de Filistijnen wat nader te bekijken. Zij hadden een god. Dat was niet de God van Simson. Het was een afgod. Dagon heette hij. Het was een klomp steen, met een wonderlijke gedaante. Want het ene deel had de gedaante van een mens en het andere deel van een vis. Dit komt omdat de Filistijnen kustbewoners waren. Zij woonden aan de zee. Voor het ene deel had men zijn brood uit het water, en voor het andere deel van het land. Men dankte dit dan aan de wonderlijke god, het maaksel van mensenhanden.

Zo heeft de wereld vandaag nog haar goden. Goden van goud, zilver, hout en steen. Men verwacht het van het water en van het land, allemaal van beneden. Doch men verwacht het niet van Boven. De Filistijnen van het jaar 1985 zijn nog geen stap verder gekomen dan hun soortgenoten uit de dagen van Simson. Laten we ook ten deze niet vergeten acht te geven op ons zelf. Want hoe menigmaal verwachten wij het niet méér van beneden dan van Boven? O zeker, we weten het wel, maar de praktijk ziet u, daar hebben we iedere keer weer mee te maken. Het leven is dan niet zelden in strijd met de leer, helaas.

Men wilde een soort dankdag houden. En dan moest aan hun god een groot offer gebracht worden. Men had alles voor hem over. Want hij had hen verlost van die grote spelbreker Simson. Niets was daarom voor die afgod te veel.

Het is ook nu nog zo. De wereld heeft voor haar goden alles over. Dat is natuurlijk een uitgebreid terrein. Want er zijn zovele goden, waar men zijn offers aan geeft. Ik denk aan

150 jaar Afscheiding verleden-heden-toekomst

Dit is de titel van een boek, samengesteld door A.W.L. de Wit en uitgegeven door Drukkerij Gebr. Verloop, postbus 33, 2950 AA Alblasserdam, tel. 01859 - 2474. We vinden er de visie in van tien kerkelijke personen en wel van ds. J.P. van Roon, N.H. pred. te Katwijk aan Zee; prof. dr. K. Runia, hoogleraar aan de theol. hogeschool van de Geref. Kerken te Kampen, ds. M. van Roon, pred. Hervormd Lokaal te Capelle a.d. IJssel, ds. P. Deddens, pred. Geref. Vrijgemaakt te Wageningen, ds. W. Verhoeks, pred. Geref. Gemeente in Ned. te Arnemuiden, ds. L.J. Geluk, N.H. pred. te Woerden, ds. M. Pronk, pred. Oud-Geref. Gemeente in Ned. te Ede, ds. K. Veldman, N.H. pred. te Staphorst, ds. A. Moerkerken, pred. Geref. Gemeente te Nieuw-Beijerland en ds. A. van Heteren, Chr. Geref. pred. te Werkendam.

Zij moesten antwoord geven op een aantal vragen, o.a.: Ziet u de Afscheiding persoonlijk als mensenwerk, of als Gods Hand Die de kerk weer op het rechte spoor bracht? Heeft u nog hoop tot hereniging bij de Afgescheiden kerken onderling? Zijn de 'kerkmuren' voor u hoog of laag?

Het is te begrijpen dat de antwoorden zeer gevarieerd zijn in verband met het feit, dat

filmsterren, popsterren, voetbalsterren en vul verder maar in. De overheid subsidiëert het allemaal. Want het volk wil het. De overheid wil het zelf ook. Alles wat maar dienen kan tot vermaak, moet worden gesteund. Vrolijkheid! is het magische woord dat op het programma staat van elke dag. De radio levert haar arbeidsvitaminen. De T.V. brengt haar amusementprogramma's. Hoe brutaler hoe mooier, hoe naakter hoe liever. De bioscopen - het zijn allemaal kijkkasten van de duivel - zetten hun deuren dagelijks open. De late avond en nachtelijke programma's zijn het meest interessant. De stadions zijn niet zelden overvol en ga zo maar door. Het feest vieren is niet van de lucht af. En het kost geld. Zeer veel geld. Het dienen van de duivel is geen goedkope zaak. Wie de afgoden offert, offert aan de duivelen, zegt Paulus. De duivel die in dit leven al veel van zijn onderdanen krijgt, vraagt aan het einde alles. Want wanneer men niet bekeerd wordt van die dwaze duiveldienst, dan vindt men aan het einde van het leven de rekening nog een keer onder in de zak. Want men komt dan met lichaam en ziel terecht, waar men hier niet graag wezen wil, dat is in de eeuwige rampzaligheid.

Daarom zegt de apostel Johannes zo heel welmenend: Hebt de wereld niet lief, noch hetgeen in de wereld is; zo iemand de wereld liefheeft, de liefde des Vaders is niet in hem. Want al wat in de wereld is, namelijk de begeerlijkheid des vleses en de begeerlijkheid der ogen en de grootsheid des levens, is niet uit de Vader, maar is uit de wereld. En de wereld gaat voorbij met al haar begeerlijkheden, maar die de wil Gods doet, blijft in der eeuwigheid.

En dit is de wil van God, dat gij gelooft in de Zoon Die Hij gezonden heeft.

We nemen nu weer afscheid van jullie tot de volgende keer.

Jullie aller vriend,

Ds. H.C. v.d. Ent.

Korenaren uit de volle oogst

Bij deze titel denken velen gemakkelijk aan een dagboek dat onder deze benaming is uitgegeven en veel gelezen wordt. Het is een dagboek van Philpot. Het gaat hier echter om een serie langspeelplaten met meditaties. Onder bestelnummer 84.GH. 258 LP/MC is uitgekomen een plaat - ook te verkrijgen als cassette - waarop meditaties voorkomen van de predikanten J.P. Boiten te Schiedam en C. Harinck te Oostkapelle.

Ds. Boiten mediteert over 1 Petrus 2:9: Maar gij zijt een uitverkoren geslacht... en Ds. Harinck over 1 Johannes 1:7b: Het bloed van Jezus Christus, Zijnen Zoon, reinigt ons van alle zonde. De meditaties worden omlijst door verschillende psalmen.

We kunnen deze plaat/cassette van harte aanbevelen. De beide predikanten laten een schriftuurlijk geluid horen. Wanneer we de meditaties bij elkaar willen laten aansluiten dan moeten we eerst luisteren naar de meditatie van Ds. Harinck en daarna naar die van Ds. Boiten.

Van Horssen/Gouden Harpen, Postbus 18, 3770 AA Barneveld is de uitgever. De prijs is f 21,90 per plaat of cassette.

Elke drie maanden verschijnt er een meditatie van een predikant uit de Reformatorische gezindte. Bij abonnement voor ten minste een jaar (dus vier nummers) is de prijs f 19,50. Ook vrijwel alle eerder verschenen nummers zijn nog leverbaar.

B.

Boekbespreking

Boeken van Kool

postbus 177, 3900 AD Veenendaal,
tel. 08385 - 13978

1. De Geuzenjongens van Asperen door Herma.

Herma is de schuilnaam van A.H. Arnoldussen, die in 1979 overleed. Hij was jarenlang hoofd van de Chr. school te Asperen. Hij had liefde voor de geschiedenis van het vaderland en schreef er verschillende boeken over. Dit boek is er een van. De korte inhoud wordt op de achterzijde van het boek aldus onder woorden gebracht:

"De geuzenjongens van Asperen" is een historisch verhaal uit de tijd van de Hervorming. Op een boeiende en aangrijpende wijze wordt in dit boek gewag gemaakt van een deel Vaderlandse Geschiedenis aan het

eind van de zestiende eeuw. De leer der Hervorming vond ook spoedig ingang onder de bewoners van Asperen. Het was een tijdperk van oorlogen en vervolgingen om des geloofs wil. Asperen speelde met hun slotheer Wessel van den Boetselaar en zijn zonen Floris, Rutger en Daniël een rol van betekenis. Onder leiding van Hendrik van Brederode trok men met 300 anderen mee naar Brussel om aan de Landvoogdes het "Verzoekschrift van het verbond der Edele" aan te bieden. Helaas kwam men teleurgesteld terug en brak ook in Asperen spoedig de beeldenstorm uit. In 1569 werd buiten de Stadspoort de eerste ketter verbrand. Een geschiedkundig verhaal in een geromantiseerde vorm. Het verhaalt datgene wat onze voorouders beleefd hebben in en rondom het mooie en schone Asperen. "De Geuzenjongens van Asperen" verscheen voor het eerst in 1946 en is thans (1983) in het hedendaags Nederlands gezet door A. van Voorden.

Dit boek zal verder zijn weg wel vinden. Het telt ruim 200 blz. en kost gebonden f 22,90.

2. Het Christelijk gezin door Ds. M. Pronk.

We kregen indertijd de eerste druk ter recensie en hebben toen over dit boek in ons blad geschreven. We hadden critiek op sommige punten, maar we hadden ook waardering voor de inhoud. Nu is de vijfde druk verschenen. Dat laat wel zien, dat het boek ingang gevonden heeft. Dat is wel te begrijpen. Er wordt veel geschreven over het gezin, maar vaak in een negatieve zin. Ons volk raakt ook in dat opzicht hoe langer hoe meer het rechte spoor bijster. Dat roept op tot een getuigenis daartegen en tot een Schriftuurlijke voorlichting en die wil Ds. Pronk geven. Hij is gelukkig niet de enige die goede voorlichting geeft. Ik denk als vanzelf aan onze medewerker Ds. Van der Ent, die in zijn artikelen in ons blad steeds weer rechte lijnen trekt naar Gods Woord en opwekt om in de rechte weg te wandelen.

Ds. Pronk heeft het voornemen nog een tweede boek over het Christelijk gezin te schrijven, maar de kopij daarvan is nog niet gereed. We hopen na de verschijning daarop in te gaan en dan mogelijk ook op het eerste deel terug te komen.

Het boek telt ruim 200 blz. en kost f 24,95.

3. Gods zaad kiemt in de kloostertuin door Arie Tuinman.

Dit verhaal is gegrond op werkelijke gebeurtenissen. De persoonsnamen zijn gefingeerd, daar het bij dit verhaal niet om de mens, maar om de daden Gods gaat. De blinde Klaas van der Weele is een nu reeds gestorven persoon, die in de kringen van Gods levendgemaakte volk van ongeveer veertig jaar geleden een goede bekende was. De schrijver heeft veel in de omgeving van deze blinde verkeerd. De gezelschappen van Gods volk waren toen nog levendig en de wonderen Gods werden er nog verteld. Moge het verhaal tot jaloersheid verwekken en aansporen om te zoeken de dingen die Boven zijn.

Dit alles namen we over uit het Ter inleiding, waarmee het boekje begint. Het is een mooi boekje van 52 blz., dat we van harte kunnen aanbevelen. Het kost f 6,95.

Boeken van Den Hertog b.v.
postbus 150, 3990 DD Houten,
tel. 03403 - 73434

1. Het slavinnetje van Generaal Bakar door P. de Zeeuw JGzn.

Dit is een historisch verhaal uit de tijd van Constantijn de Grote, dus de 4e eeuw na de geboorte van Christus. Een meisje werd uit Armenië geroofd en meegevoerd naar Iberië. In de hoofdplaats wordt zij als slavin verkocht. Zij wordt het eigendom van de heidense generaal Bakar. Het meisje komt in deze heidense omgeving vrijmoedig uit voor haar geloof. De Heere gebruikt haar als een middel in Zijn hand dat in dit heidense land zendelingen komen om het evangelie te brengen. Het boekje telt 77 blz. Het kost gebonden f 8,75. Het is een boek voor jongens en meisjes vanaf tien jaar.

2. Jarige Jos door M.H. Karels-Meeuse.

Dit is een boekje om voor te lezen aan kinderen vanaf 4 jaar of om zelf te lezen van 6 tot 8 jaar. Het gaat over de belevenissen van Jos op z'n verjaardag. Er gebeurt heel wat. Het wordt aardig beschreven. Het boekje telt 59 blz. en kost gebonden f 7,95.

3. Jolanda in Engeland door Marian Schalk-Meijering.

Dit boek is een vervolg op Jolanda slaat zich er door, dat we indertijd hebben gerecenseerd. Jolanda heeft het moeilijk als een enig kind van ouders die uit elkaar zijn gegaan. In dit nieuwe boek gaat het weer over Jolanda. Zij brengt zes weken door op de Bradgate Hill in Engeland. Ze is dan een jaar of zeventien. De tijd daar wordt voor haar onvergetelijk. In deze tijd komen ook haar ouders weer tot elkaar en dat is voor Jolanda nog veel belangrijker. Als ze thuis komt wordt ze door haar vader en moeder samen opgehaald. Het is een mooi boek vooral voor meisjes van ongeveer de leeftijd van Jolanda. Het telt 100 blz. en kost gebonden f 10,75.

4. Bunyan's Heilige Oorlog naverteld door M.J. Ruissen.

De schrijver zegt in een Voorwoord: Deze vereenvoudigde uitgave van Bunyan's De Heilige Oorlog is op de volgende wijze ontstaan. Als onderwijzer heb ik De Christenreize naar de eeuwigheid van John Bunyan verschillende keren verteld. Daarna probeerde ik de Heilige Oorlog op voor kinderen bevattelijke wijze weer te geven. Dit bleek zulk een moeilijke opgave te zijn, dat ik me genooddaakt zag het verhaal op schrift te stellen. De kinderen in de leeftijdsgroep van 8 à 9 jaar luisterden met veel interesse naar de strijd, die zich rond en in de stad mensziel afspeelt. Voor de oudere jeugd, zelfs tot 15 à 16 jaar, is het ook goed te lezen. Bovendien blijken er volwassenen te zijn, die de oorspronkelijke uitgave eveneens te moeilijk vinden. Juist ook voor hen is deze vereenvoudigde weergave van De Heilige Oorlog geschikt.

We hebben hier niets aan toe te voegen. Ouderen en jongeren zullen het boek stellig met aandacht lezen. Laten zij daarbij niet vergeten, dat het gaat om een geestelijke strijd, die voor ons allen nodig is om behouden te worden.

Het boek telt 147 blz. en het kost gebonden f 17,50.

5. De val van het roofoorlog door Jan Stehouwer.

Dit boek bevat een verhaal, dat zich afspeelt in oude tijden. Er is een slot waarin een roofridder woont, die met zijn mannen de hele omgeving onveilig maakt en zelfs een naburig slot bedreigt. Maar het einde is, dat de roofridder overwonnen wordt. In het verhaal spelen een paar jongens een belangrijke rol. Ze maken allerlei mee en tonen zich moedig temidden van veel gevaren. Het is een spannend boek, dat jongeren vanaf de leeftijd van een jaar of tien zeker met ingehouden adem zullen lezen. Het is een boek van 117 blz., dat gebonden f 16,90 kost.

B.

Een wandel met God 17

Levensbeschrijving
van
Ds. J.J.A. Ploos van
Amstel

VIII. Reitsums losmaking (III)

In een 'naschrift' behandelt Ds. Ploos nog enige 'bezwaren'. "Er zijn er die zeggen: draag het juk, u opgelegd, opdat gij geen zwaarder juk krijgt. En wacht, totdat de Heere u van het juk verlost!"

Geliefde vrienden! weet waar en oordeelt naar recht.

Heeft de Heere ooit zelf de afgoden te niet gedaan of de gruwelen uit het midden verwijderd?

Nooit!

Dat is het werk, dat de Heere zijn volk geboden heeft om te doen.

Komt dan en laat ons samen richten, zegt de Heere. Zie Jesaja I. Als dat niet geschiedt, is zelfs ons gebed een gruwel!

Nee, de Heere legt ons nooit op, om te zondigen, maar wel om pal te staan voor de eer Zijns Naams en getrouw te zijn.

Laat ons toch niet Mohamedaans worden.

Laat ons ook bekennen, dat het juk der Synode daarom zo weinig knelde, omdat een nog zwaardere keten de ziel ompande, die van de geldgierigheid en gemakzucht! Het juk van Mammon is een ijzeren juk, waaronder veel omtrent bezwijkt! Maar dat juk moet gevoeld worden, onder dat juk moet men zich vernederen en het afwerpen in de mogendheid des Heeren!"

Anderen hebben de uitwendige kerk zo lief.

Ds. Ploos roept hun toe: "Och kerkelijke mensen, die slechts angstig vasthouden aan de uitwendige vorm, zijn niet meer dan een kerk-lijk".

"Nog hoort men zeggen: het is nog des Heeren tijd niet. 't Is merkwaardig. Geen mens vraagt er naar, of het wel 's Heeren tijd is om een mooi huis te bewonen. Maar als 't aankomt op 's Heeren huis, dan vraagt men zo angstvallig naar 's Heeren tijd."

Zeer opmerkelijk is het geschrevene aan het slot.

Schrijver voorziet de vraag van zijn lezers: Wat zullen wij nu doen? Hij antwoordt en spreekt daarin zijn **eigenaardigheid** uit:

"Ik geef volstrekt geen raad. Niemand doe een ander na. **Alleen uit persoonlijk geloofsleven wordt wat goeds geboren.**" Vooral, zien wij onze **schuld**! Hoe lang heb ik, zij het met diepe schaamte beleden, meegelopen in een vreemd juk en mij met de ongelovigen vermaagschap. Tegen mijn zin. Maar toch, het geschiedde. **O, de zonde is zulk een slavenketen.** Men wordt voortgedreven als een os ter slachtbank. Men wil niet. Men protesteert; maar toch men gaat mee en wordt gesleurd, waar men niet wezen wil. Of het binnen het verband anders kan, beoordele een iegelijk voor 's Heeren aangezicht."

Maar gij leest één woord. En dat verschrikt u! **Scheidt U af**, spreekt de Heere. Menigeen gaat een rilling door de leden als hij aan afscheiden denkt. Weet vooreerst, dat de Heere wil afscheiding van al wat onrein is, gelijk wij ons dan ook niet hebben afgescheiden van de broeders, die zuchten onder het juk der Hervormde Kerk; maar alleen van het Synodaal verband. Maar, zegt gij misschien, gij zijt toch op weg naar de afgescheidenen; en van hen wil ik niets weten. Ik vraag u: is dat recht? Gij die zo bang zijt, gaat u ook misschien een rilling door de leden, als gij denkt met velen van de afgescheiden broeders in de hemel te wonen? Lieve vrienden, vreest niet voor de afscheiding van het onreine, om de afgescheidenen! Bezondigt u niet! Kleeft de afgescheiden broeders evenals ook ons veel gebrek aan, koesteren sommigen een veel te afgodische verering van hun Kerk, is onder hen veel vormlijkheid, daar behoeft men niet blind voor te zijn. Maar toch, ik moet het hier

eerlijk bekennen. Het gaat mij steeds als een zwaard door de ziel, als ik zie en hoor, hoe men vaak met verachting op hen nederziet. Zulks smart mij in het diepste van mijn ziel. Velen van die broeders hebben de hitte van de strijd verduurd, hebben veel geleden en gestreden, veel meer dan ons te wachten staat. Zij hebben recht op onze broederlijke waardering en hartelijke liefde. En - er klopt in zovele afgescheidenen een warm broederhart! Daarom, niet bang voor afscheiding om der afgescheidenen wil. Christus' Kerk is niet denkbaar zonder gedurige afscheiding van al het onreine, dat gedurig weer aankleeft." Dan tekent Ds. Ploos met gloed het ideaal der **samensmelting** om ten slotte terug te keren tot de Hervormden, met wie hij de gemeenschap 'volstrekt niet heeft afgesneden'. "De **losmaking** bevordert juist de **handreiking**". "Nooit heb ik in mijn ganse leven zo krachtig de gemeenschap der heiligen gevoeld als nu!" "Door de losmaking van de Synodale band wordt de band der kerke Christi veel sterker gevoeld en nauwer toegehaald."

De brochure eindigt met de bede: "Geve de Heere, dat wij in elk opzicht mogen staan in de **vrijheid**, waarmede Christus ons heeft vrijgemaakt en - dat wij **gemeenschappelijk** in die vrijheid ons samen verheugen - een voorsmaak genietend van de volkomen vrijheid aller kinderen Gods in de openbaring van Jezus Christus!"

Zo lichtte Reitsums leraar zijn en de gemeentes hervormingsdaad toe. Dit woord werd door duizenden beantwoord met de betuiging: afzwering der Synode Hierarchie is onze onafwijzbare plicht.

De Hooogerwaarde Heren der Synode antwoordden echter bij missive op 13 april met een - hoe kalm gestelde - **vacant-verklaring der Hervormde Gemeente van Reitsum c.a.** Zij overwogen, dat al de personen, die getekend hadden, het persoonlijk recht hadden om hun betrekking tot de Ned. Herv. Kerk te verbreken, doch dat zij juist door van dit recht gebruik te maken ophielden te behoren tot de Herv. Gemeente van Reitsum.

Stationssingel 50
Tel. 08385 - 13978
Postbus 177
3900 AD Veenendaal

Wel eens op **TEXEL** geweest? Beslist de moeite waard. Bos, duinen, zee, vogelbroedplaatsen, visgelegenheden, etc., en ... rust. U kunt op **'DE VERRASSING'** gebruik maken van

volledig pension voor groot en klein. Prijzen v.a. f 285,- p.w. Of u kunt kiezen voor een bungalow met alle comfort of sta-caravan. Voor 60-plussers speciale voor- en naseizoenprijzen. Vraag vrijblijvend onze kleurenfolder aan. Tel. 02223-661 of 391.

TEACHERS REQUIRED

The Rehoboth Christian School of Cope-town, Ontario, Canada is affiliated with the Free Reformed Church of North America.

We offer grades K-12.

We invite applications for the 1985-86 school year for all levels for teachers capable of teaching their curriculums from a reformed Biblical perspective.

Applicants are ask to submit their resumes to the following address:

Secretary-Education-Committee
Rehoboth Christian School,
Box 65
Copetown, Ontario
CANADA
L0R 1J0

Applications wil be accepted up to March 1, 1985, D.V.

De Heere heeft ons rijke gedenkdagen gegeven.

Ieder, die in verband met de jubilea feliciteerden op welke wijze dan ook, willen wij hartelijk danken.

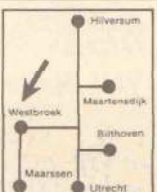
Al uw liefdeblijken hebben ons zeer verrast.

FAM. DS. P. VAN ZONNEVELD,
DRIEBERGEN.

Een verantwoord adres voor al uw

HUISHOUDELIJKE APPARATEN

- de BESTE merken voor een lage prijs. (SIEMENS, ESTA, GRAM, LIEBHERR, MIELE, VELO)
- service en bezorging door heel Nederland.

VINK-WITGOED-WESTBROEK

Dr. Wellfervweg 17 - Westbroek - Tel. 03468 - 1459, b.g.g. 1209

SLANK WORDEN EN ... BLIJVEN

Na 1 à 2 weken gaat U resultaten zien. Langzaam misschien, maar zeer zeker. Dat is de natuurlijke methode. Bovendien zijn onze geheel plantaardige vermageringstabletjes het ideale middel om verstoping te voorkomen. Kuur voor een maand f 20,-.

DROGISTERIJ SIKKING

Barveoetstraat 5,
2011 WL Haarlem
Tel. 023 - 312882/
324606.
Postgiro 190609.

Als u wat te vieren hebt: hou het in 'IRENE': stijlvol, gezellig, huiselijk, betaalbaar en ... in eigen kring!

HOTEL - REST.
'IRENE'

Fam. Bostelaar
ELSPEET
tel. 05779 - 1236

TE KOOP:

Cassettes met kerkdiensten à f 8,- + porto.
Chr. Ger., Ger. Gem., Herv. (Ger.), Oud Ger.
Tel. 01134 - 2455.

SCHOOL- OF HANDBIJBEL in de zuivere STATEN- VERTALING

Handig formaat in fraaie, stevige uitvoering, 10,6 x 15,9 cm.

Met een zeer informatieve verklarende woordenlijst van 347 bijzondere woorden, een overzicht van maten, gewichten en geld, en 11 landkaartjes in kleur.

Met Psalmen en Formulieren (bestelcode S1) f 29,50

Zonder Psalmen en Formulieren (S2) f 24,50

Huisbijbels, kerkbijbels, zakbijbels, psalmboeken, uitsluitend Statenvertaling en berijming van 1773.

Ook zakbijbels en psalmboeken met de berijming van Dathen. Vraag de folder aan.

Al onze Bijbels en Psalmboeken zijn verkrijgbaar in de boekhandel of rechtstreeks te bestellen (bestellingen vanaf f 30,- portvrij) bij

GEREFORMEERDE BIJBELSTICHTING
ANTWOORDNR. 18 3300 WB DORDRECHT

AANMELDING LEERLINGEN

Reformatorisch voortgezet onderwijs te Rotterdam

● S.G. "Guido de Brès" voor lyceum, havo en mavo, Haastrechtstraat 25; Postbus 9202, 3007 AE Rotterdam-IJsselmonde, tel. 010 - 826644.

● S.G. "Jacobus Revius" voor havo en mavo, Olijflaan 4-6; Postbus 33129, 3005 EC Rotterdam-Schiebroek, tel. 010 - 225566.

Aanmelding voor het cursusjaar 1985/1986 is mogelijk voor:

- het brugjaar lyceum, havo en mavo
- de 4e klas havo (voor leerlingen met een mavo-4 diploma)
- de 5e klas v.w.o. - S.G. "Guido de Brès" (voor leerlingen met een havo-5 diploma).

Voor ouders van nieuwe brugklasleerlingen zijn er voorlichtingsbijeenkomsten op **D.V. maandagavond 11 februari** a.s. om 20.00 uur in de aula van het schoolgebouw Haastrechtstraat en in de aula van het schoolgebouw Olijflaan.

Voorlopige aanmelding **vóór 1 maart**, schriftelijk of telefonisch aan de schooladressen of via het hoofd van de (basis) school.

Inlichtingen worden gaarne verstrekt door de schoolleiding.